

ПРАВОЗНАВСТВО та ПОЦЗ

Тема 7:

Основи кримінального права України

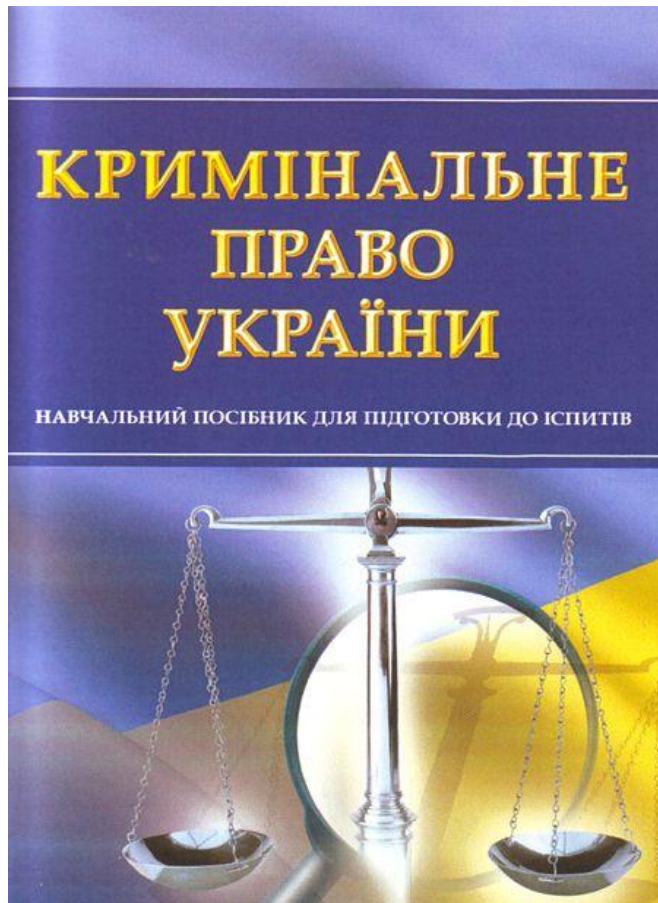
План лекції:

- 1. Поняття кримінального права, його принципи, джерела та система.**
- 2. Поняття злочину, його види та стадії.**
- 3. Кримінальна відповідальність та її підстави.**

Література:

- 1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.**
- 2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III.**
- 3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI.**

Питання №1

**Поняття
кримінального права,
його принципи,
джерела та система**

Кримінальне право —

це система юридичних норм, що визначають підстави і принципи кримінальної відповідальності, які встановлюють, які суспільно небезпечні діяння є злочинами та які покарання можуть бути застосовані до осіб, що їх вчинили.

Основні завдання кримінального законодавства України

Охорона суспільного ладу України, його політичної і економічної систем, захист державного суверенітету

Забезпечення захисту життя, здоров'я, честі і гідності громадян, їх конституційні права і свободи

Викорінювання усіляких порушень правопорядку і перш за все, злочинів. Усунення причин, що їх породжують.

Функції кримінального права

```
graph TD; A[Функції кримінального права] --> B[Охоронна]; A --> C[Регулятивна]; B --> D[Воно охороняє властивими йому заходами суспільні відносини від злочинних посягань, що регулюються іншими галузями права.]; C --> E[Проявляється в тому, що норми кримінального права, забороняючи вчинювати суспільно небезпечні дії (бездіяльність), у той же час вимагають певної правомірної поведінки.];
```

Охоронна

Воно охороняє властивими йому заходами суспільні відносини від злочинних посягань, що регулюються іншими галузями права.

Регулятивна

Проявляється в тому, що норми кримінального права, забороняючи вчинювати суспільно небезпечні дії (бездіяльність), у той же час вимагають певної правомірної поведінки.

**Предмет
кримінального
права**

Злочин

Покарання

The diagram features a central blue box on the left containing the title 'Основні принципи кримінального права:'. To its right, four yellow boxes are stacked vertically, each containing a principle. Lines connect the central box to each of the four yellow boxes. The background is a dark blue gradient with a faint image of a balance scale at the bottom.

Основні принципи кримінального права:

**NULLUM CRIMEN SINE
LEGE** – немає злочину
без вказівки на це в
законі

Відповідальність лише
за наявності вини

Особистий характер
відповідальності

Принцип
індивідуалізації
кримінальної
відповідальності ті
покарання

Джерела кримінального права

**це система внутрішніх
національних кримінальних
законів і міжнародних
правових актів, що містять
норми кримінального права**

Джерела кримінального права України

- ❖ Конституція України як концептуальна база всього законодавства України, в тому числі і кримінального законодавства
- ❖ Кримінальний Кодекс України — основний систематизований законодавчий акт, який об'єднує всю сукупність кримінально-правових норм
- ❖ Укладені та ратифіковані Україною міжнародні договори, що містять кримінально-правові норми, які імплементовані в національне кримінальне законодавство
- ❖ Рішення Конституційного Суду України у випадку визнання ним неконституційності кримінально-правових законів

Основним джерелом
кримінального права є
Кримінальний кодекс України, який
складається із кримінальних
законів, що викладені у вигляді
норм.

Кримінальний кодекс України

прийнятий **5** квітня **2001** року,
набрав чинності **1** вересня **2001** року

**Загальна
частина
15 розділів**

**Особлива
частина
20 розділів**

Загальна частина

**містить норми, що встановлюють
принципи і загальні положення
кримінального права, завдання КК та
межі його дії, підстави кримінальної
відповідальності, поняття злочину і
покарання, види кримінальних
покарань, загальні засади
призначення покарань і звільнення
від них, особливості кримінальної
відповідальності**

Особлива частина

містить норми, що вказують, які конкретно суспільно небезпечні діяння є злочинами і які заходи кримінального покарання можуть бути застосовані до осіб, що їх вчинили. Кожен розділ Особливої частини присвячений певній групі злочинів.

Питання №2

**Поняття злочину,
його види, склад
та стадії**

Злочин -

**це передбачене
Кримінальним
Кодексом України
суспільно небезпечне
винне діяння (дія або
бездіяльність), вчинене
суб'єктом злочину**

Види злочинного діяння:

**злочинна
дія**

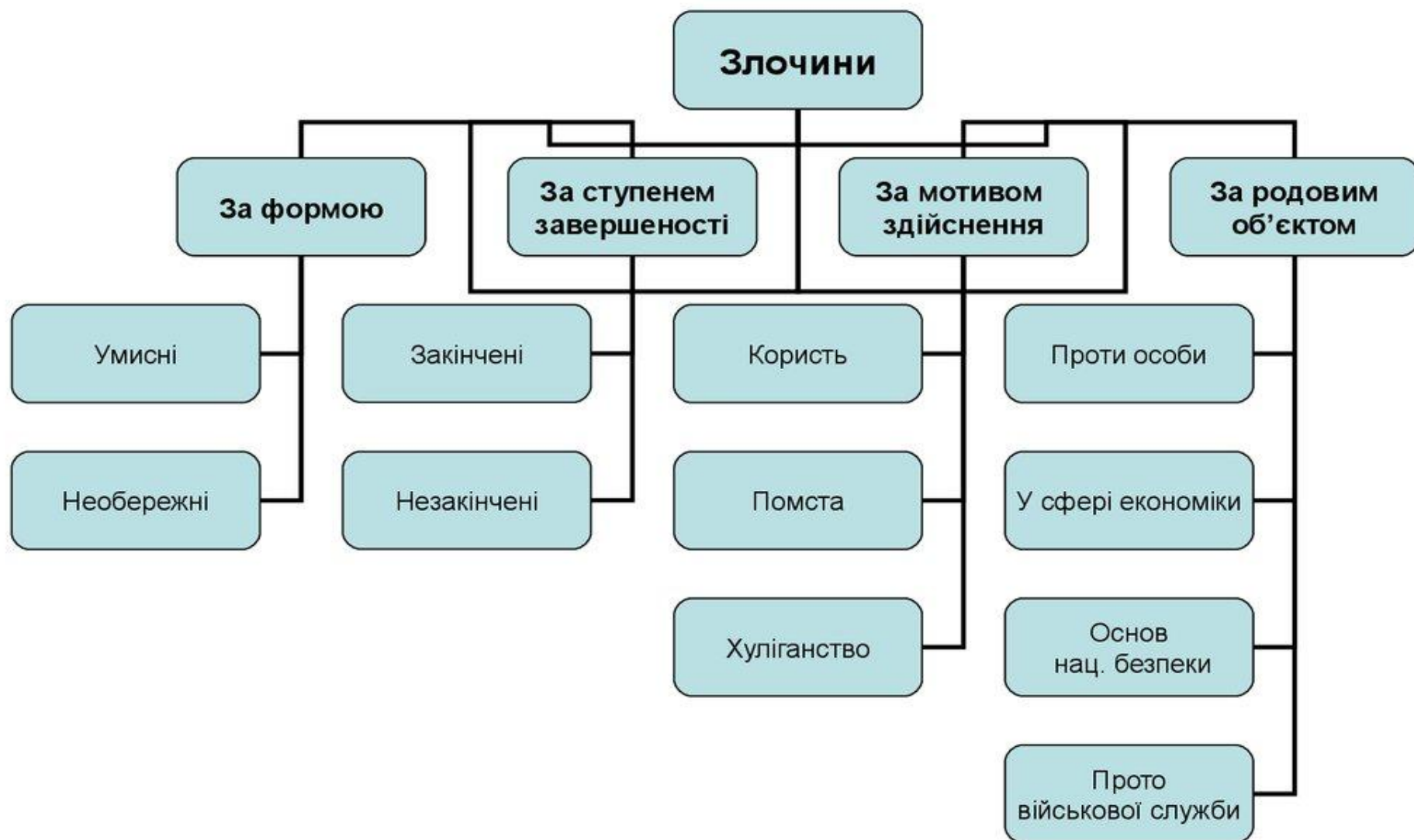
суспільно
небезпечна винна
поведінка особи,
яка заборонена
кримінальним
законом

**злочинна
бездіяльність**

суспільно небезпечна
пасивна поведінка особи,
яка виявляється в
утриманні від вчинення
дії, яку вона могла і
зобов'язана була вчинити
за вимогою закону

Види злочинів.

Види злочинів

**Злочини
невеликої
тяжкості**

Не більше
2 – х років
позбавлення волі

**Злочини
середньої
тяжкості**

Не більше
5 - ти років
позбавлення волі

**Тяжкі
злочини**

Не більше
10 – ти років
позбавлення волі

**Особливо
тяжкі
злочини**

Понад 10 років
позбавлення волі
або довічне
позбавлення волі

Ознаки злочину

СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА

Дія чи бездіяльність завдає шкоду
чи створює загрозу завдання шкоди
об'єктам, що охороняються
кримінальним законом

Ознаки злочину

ПРОТИПРАВНІСТЬ

Злочином є лише те діяння, яке прямо передбачене кримінальним законом. Під протиправністю розуміється порушення особою конкретної кримінально-правової норми

Ознаки злочину

ВИННІСТЬ

Діяння вважається злочином
тільки тоді, коли в діях особи є
вина у формі умислу чи
необережності

Ознаки злочину

КАРАНІСТЬ

Злочином є тільки те діяння, за яке кримінальним законом передбачений певний вид і розмір покарання

Стадії вчинення злочину - певні етапи готування і здійснення навмисного злочину, що різняться характером дій на кожному етапі.

**Стадії
вчинення
злочину**

```
graph TD; A[Стадії вчинення злочину] --> B[Готування до злочину]; A --> C[Замах на злочин]; A --> D[Закінчений злочин];
```

**Готування до
злочину**

умисне створення умов для вчинення злочину

**Замах на
злочин**

дія спрямована на вчинення злочину, але не доведена до кінця

**Закінчений
злочин**

наявні всі ознаки складу злочину, настав шкідливий результат.

об'єкт
(суспільні відносини)

об'єктивна сторона
(зовнішня сторона злочину:
спосіб вчинення, місце, час,
засоби вчинення, обстановка)

**склад
злочину**

суб'єкт
(фізична осудна особа у віці з
16 років, в окремих випадках -
з 14 років)

суб'єктивна сторона
(внутрішня сторона злочину:
мотив, мета, вина)

Питання №3

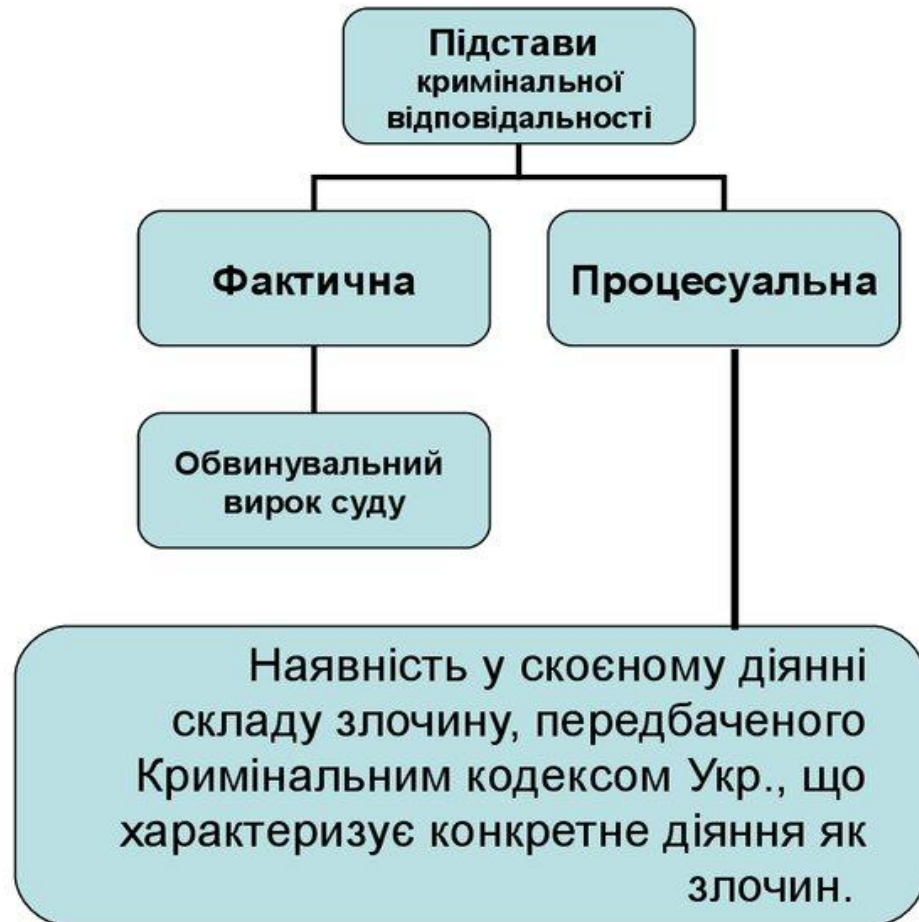

**Кримінальна
відповідальність
та її підстави**

Кримінальна відповідальність

**це вид юридичної відповідальності,
який полягає у застосуванні до
особи, що вчинила злочин, заходів
державного осуду у вигляді
позбавлення або обмеження
особистого, майнового або іншого
характеру, що визначається
обвинувальним вироком суду.**

Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності.

Покарання полягає передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого.

Покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Метою покарання є:

- кара за вчинений злочин;
- виправлення та перевиховання засуджених;
- запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами.

ВИДИ ПОКАРАНЬ

Штраф

Арешт

Позбавлення військового, спеціального звання

Позбавлення права обіймати певні посади

Суспільні роботи

Виправні роботи

Службові обмеження для військовослужбовців

Конфіскація майна

Обмеження волі

Утримання в дисциплінарному батальйоні

Позбавлення волі

Довічне позбавлення волі

Види покарань

- **Основні покарання:** арешт, позбавлення волі на певний строк, довічне позбавлення волі, обмеження волі, виправні роботи, позбавлення права обіймати певні посади або на якийсь вид діяльності, штраф.
- **Додаткові покарання:** конфіскація майна; позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину, кваліфікаційного класу; позбавлення батьківських прав згідно з чинним законодавством.
- **Позбавлення права обіймати певні посади або на якийсь вид діяльності та штраф** можуть застосовуватися не тільки як основні, а й як додаткові покарання.

Кримінальна відповідальність неповнолітніх.

Примусові заходи виховного характеру:

- застереження
- обмеження дозволя
- передача під нагляд батьків
- направлення до спец. навчально-виховної установи

Види звільнення від покарання:

- звільнення з випробуванням
- із застосуванням примусових засобів виховного характеру
- у зв'язку із закінченням строків давності виконання вироку.
- умовно-дострокове

Особи, які вчинили злочин у віці від **14** до **16** років, підлягають кримінальній відповідальності лише за:

- вбивство,
- навмисне заподіяння тілесних ушкоджень, що спричинили пошкодження здоров'я,
- зґвалтування,
- крадіжку, розбій, злісне чи особливо злісне хуліганство,
- умисне знищення чи пошкодження державного, колективного майна чи індивідуального майна громадян, що спричинили тяжкі наслідки,
- за навмисні дії, які можуть викликати аварію поїзда.

•

Обставини, що виключають злочинність діянн

У деяких випадках можуть мати місце діянн, зовні схожі на злочин. Одначе закон не визнає такі дії злочинами, а навпаки - вважає суспільне корисними, що виключає їхні суспільну небезпечність і кримінальну протиправність.

До них належать:

- **необхідна оборона,**
- **крайня необхідність.**

Теми рефератів:

- 1. Поняття, ознаки та склад злочину.**
- 2. Злочин проти особи: загальна характеристика.**
- 3. Кримінальна відповідальність та її підстави.**
- 4. Поняття, ознаки та види кримінального покарання.**
- 5. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.**
- 6. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.**